

LitLab Leesclub

Leesclub 129: Familie & identiteit

Geen vaarwel vandaag van Daan Heerma van Voss

Spelregels

In deze leesclub discussieer je met een groepje van 4 tot 6 lezers over *Geen vaarwel vandaag* van Daan Heerma van Voss. Je doet dat aan de hand van kaartjes met vragen over de tekst. De leesclub begint met een korte inleiding, die een van de spelers voorleest. Daarna volgen 4 rondes:

1. Ronde 1 bestaat uit 5 quizvragen over de tekst. Een van de spelers leest de vragen voor en alle spelers (inclusief voorlezer) schrijven hun antwoorden op een blaadje. Na het omdraaien van de laatste vraag verschijnen de juiste antwoorden in beeld. Daarna berekent iedereen zijn score.
2. Ronde 2 is een algemeen vragenrondje over de tekst: de spelers benoemen om de beurt wat ze onduidelijk vonden en proberen samen een antwoord te vinden. Als de grootste onduidelijkheden opgelost zijn, begint ronde 3.
3. Degene met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje van de discussievragen omdraaien van een stapel naar keuze. Hij of zij geeft antwoord op de vraag, waarna de rest mag reageren. Vervolgens kiezen de overige spelers om de beurt een kaartje van een van beide stapels. Als een discussievraag herhaalt wat eerder in het gesprek al aan bod gekomen is, mag de speler die aan de beurt is een volgende kaart omdraaien. Dit gaat zo door totdat alle kaartjes omgedraaid zijn.
4. Aan het einde van de discussie komen de spelers samen tot een oordeel over de tekst. In ronde 4 geven ze een oordeel uitgedrukt in sterren en motiveren zij hun keuze.

Deze leesclub werd ontwikkeld door Timothy Pareit in samenwerking met de redactie van LitLab, een digitaal laboratorium voor literatuuronderzoek op de middelbare school. Ga voor meer lesmateriaal naar www.litlab.nl. Een docentenhandleiding en een didactische verantwoording van deze werkvorm zijn beschikbaar via www.litlab.nl/docenten.

Deze leesclub is gratis beschikbaar onder de Creative Commons licentie 'Naamsvermelding-NietCommercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal'.

Inleiding

Je ouders gaan dood, en jij komt in een ouderloze wereld terecht. Die wereld lijkt identiek aan de wereld die je kent. Maar hij is op een moeilijk te omschrijven manier volstrekt anders. (p. 244)

Tessel, Moor en Cat zijn al de twintig gepasseerd wanneer hun vader Oskar op een dag onverwacht overlijdt. Ze zijn met hun leven elk een eigen weg ingeslagen, maar zijn dood dwingt hen om de oude gezinsbanden weer onder ogen te komen. Oskar, die van hun moeder Elise gescheiden was, heeft immers een grote impact gehad op de levens van zijn kinderen. Voor Moor was hij de vader met wie hij altijd overhoop lag, voor Cat is het de man die haar steunde om aan een Amerikaanse topuniversiteit te studeren.

In de mallemlen die volgt op een overlijden – de begrafenis regelen, de erfenis verdelen – proberen de drie kinderen hun verlies een plek te geven. Ze weten dat ze ouder worden en stilletjes aan de plaats van hun ouders innemen. Net daardoor beseffen ze hoe weinig ze eigenlijk over hun vader wisten. Wie was Oskar? En hoe bepaalt hij voor een stuk wie zij zelf zijn? Deze leesclub zoomt in op vragen rond familierelaties, familiegeschiedenis en de bagage die ouders doorgeven aan hun kinderen.

Ronde 1: Quiz

Draai de 5 kaartjes met quizvragen een voor een om en noteer allemaal het antwoord op een blaadje.

Ronde 2: Vragenrondje

Wat vond je onduidelijk in *Geen vaarwel vandaag*, wat begreep je niet zo goed? Formuleer om de beurt een vraag over de tekst en probeer samen tot een antwoord te komen.

Ronde 3: Discussievragen

De speler met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje omdraaien van een van de twee stapels met discussievragen.

Ronde 4: Oordeel

Geef *Geen vaarwel vandaag* samen een waardering uitgedrukt in sterren. Beargumenteer vervolgens jullie keuze. Wat vonden jullie goed en wat juist minder goed? Heeft de discussie jullie individuele oordeel veranderd, en zo ja, hoe? Probeer voorbeelden en argumenten te halen uit jullie reacties op de discussievragen.

Quizvraag 1

Waar overlijdt Oskar?

LitLab

Quizvraag 2

Wie was Lucy?

LitLab

Quizvraag 3

Waarom werkt Cat op het ogenblik dat haar vader overlijdt?

LitLab

Quizvraag 4

Welk jeugdgeheim draagt Oskar met zich mee?

LitLab

Quizvraag 5

Welke rol moet Cat op zich nemen na Oskars overlijden?

LitLab

Antwoorden

1. op de luchthaven van Schiphol
2. de Amerikaanse liefde van Oskar
3. een paper over Freud
4. Als kind werd hij misbruikt door een priester.
5. Zij wordt de executeur van zijn testament.

LitLab

Feest der herkenning? 1/8

Lees nogmaals het citaat in de inleiding. Tessels man stelt dat de wereld exact dezelfde lijkt, terwijl er bij jou vanbinnen toch iets veranderd is. In welke situatie heb je dat misschien al eens meegemaakt?

Feest der herkenning? 2/8

Cat kiest ervoor om niet de eerste vlucht terug naar Nederland te nemen, maar iets langer in de Verenigde Staten te blijven. Wat toont dat volgens jou? Kan je begrip opbrengen voor haar keuze?

Feest der herkenning? 3/8

Tussen Tessel, Moor en Cat is er een duidelijke taakverdeling. Zo is Tessel degene die doorgaans de touwtjes in handen neemt. Op wie van de broer en zussen lijkt jouw rol in jouw familie het meest? Leg je antwoord uit.

Feest der herkenning? 4/8

Van de drie kinderen heeft Moor de moeilijkste relatie met zijn vader. Dat ligt helemaal in de lijn met de freudiaanse theorie dat jongens met hun vader wedijveren om de aandacht van hun moeder (en meisjes met de moeder om de aandacht van de vader). Denk je dat je geslacht de relatie met je ouders bepaalt? Leg je antwoord uit.

Feest der herkenning? 5/8

In *Geen vaarwel vandaag* staat een gescheiden gezin centraal. Aan het einde van het boek ontwikkelt Cat de stelling dat het einde van het 'kernegezin' eigenlijk niet zo dramatisch is. Denk je dat het voor de ontwikkeling van Tessel, Moor en Cat had uitgemaakt als hun ouders bij elkaar waren gebleven? Leg je antwoord uit.

Feest der herkenning? 6/8

Cas en Hendrik-Jan zijn twee halve buitenstaanders in deze familie. Daardoor nemen ze een wat ambigue situatie in: ze zijn minder hard betrokken bij het verdriet. Vind je dat ze op een correcte manier omgaan met het verdriet van de anderen? Leg je antwoord uit.

Feest der herkenning? 7/8

Oskar begint iets met Liesje nadat Lucy hem duidelijk heeft gemaakt dat het nooit iets zal worden tussen hen. Kun je begrijpen dat hij dat doet? Wat zou jij in zijn situatie hebben gedaan?

Feest der herkenning? 8/8

Volgens de verteller valt het heden niet te begrijpen zonder het verleden. Zo zou de geschiedenis van onze voorouders invloed op ons uitoefenen. Op welke manier beïnvloedt de geschiedenis van jouw familie jou?

Feest der
herkenning? 3/8

Feest der
herkenning? 2/8

Feest der
herkenning? 1/8

Feest der
herkenning? 6/8

Feest der
herkenning? 5/8

Feest der
herkenning? 4/8

Feest der
herkenning? 8/8

Feest der
herkenning? 7/8

Stof tot nadenken? 1/8

Schoolvriendin Judith lijkt jaloers op het vrije leven van Cat in New York, 'maar jij, jij hebt een thuis', denkt Cat. (p. 329) Hoe is de verhouding tussen vrijheid en thuis-zijn in het leven van Cat? En hoe is dat bij de andere personages?

Stof tot nadenken? 2/8

In de verschillende *Intermezzo's* bespreekt de verteller fragmenten uit Homeros' Ilias en Odyssee, bijvoorbeeld op pagina 84-85 ('Tessel leerde ... je terugkijkt'). Zoek deze passage op en lees hem nauwkeurig. Waarom zou de auteur deze werken bij zijn roman betrekken? In welk opzicht kan je Oskars leven of de nasleep van zijn dood een 'odyssee' (heldentocht) noemen?

Stof tot nadenken? 3/8

Zoek wat informatie op over transgeneratieel trauma (bijv. op Psyned.nl). Welke kenmerken kun je herkennen in Geen vaarwel vandaag?

Stof tot nadenken? 4/8

Hoewel kinderen vaak zeggen dat ze het anders willen doen dan hun eigen ouders, gaan ze met de jaren vaak toch meer op hen lijken. Vind je dat Tessel, Moor en Cat in hun eigen gezinsleven iets meehebben van hun ouders? Of slaan zij een andere weg in? Leg je antwoord uit.

Stof tot nadenken? 5/8

Hoe bepaalt het gebruik van een alwetende verteller onze leeservaring? Waarom zou de auteur hier zo nadrukkelijk voor gekozen hebben?

Stof tot nadenken? 6/8

Oskar laat een kistje achter met een brief en krantenknipsels. In die brief stelt hij nadrukkelijk geen verklaring of uitleg te willen bieden voor wie hij is. Doet hij dat volgens jou wel of niet met de informatie in dit kistje? Verklaar je antwoord.

Stof tot nadenken? 7/8

Hoe evolueren de onderlinge relaties tussen Tessel, Moor en Cat in de loop van het verhaal? Zou je zeggen dat ze verschillen groter worden of dat ze naar elkaar toegroeien?

Stof tot nadenken? 8/8

Vind je dat Oskar alles samengenomen een goede vader was? Beargumenteer je antwoord.

Stof tot
nadenken? 3/8

Stof tot
nadenken? 2/8

Stof tot
nadenken? 1/8

Stof tot
nadenken? 6/8

Stof tot
nadenken? 5/8

Stof tot
nadenken? 4/8

Stof tot
nadenken? 8/8

Stof tot
nadenken? 7/8